

Saksbehandler: Marianne Føyn Berge

 Vår dato:
25.09.2015
Deres dato:
14.08.2015

 Vår referanse:
2013/4818
Deres referanse:

Fylkesmannen i Finnmark

Bruk av tvang i skoletiden med hjemmel i helse- og omsorgstjenesteloven

Utdanningsdirektoratet viser til henvendelsen vi mottok fra Fylkesmannen i Finnmark den 14.08.15. Henvendelsen gjelder spørsmål om bruk av tvang og makt i skolen.

Fylkesmannen skriver at de har mottatt en henvendelse fra en rektor som lurer på om han i enkeltvedtak om spesialundervisning kan skrive at eleven skal ha en person med helse- og omsorgsfaglig kompetanse tilstede i opplæringen. Skolen tolker det slik at de gjennom vedtaket sikrer at helse- og omsorgstjenesteloven kap.9 vil være gjeldene for eleven, også på skolen.

Fylkesmannen viser til Helsedirektoratets rundskriv IS-10/2015, Rettssikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemming. Dette rundskrivet har et eget punkt om barn og unge som har vedtak etter kapittel 9 i helse- og omsorgstjenesteloven. I tredje avsnitt i punkt 4.2.3 står det følgende: «Når det gjelder barn og unge som har vedtak etter kapittel 9, har Kunnskapsdepartementet lagt til grunn at opplæringslova ikke i seg selv er til hinder for at tiltakene også kan gjennomføres når eleven befinner seg skolen i skoletiden. For at skolen bl.a. skal kunne ivareta sitt ansvar for forsvarlig undervisning og for elevenes fysiske- og psykososiale arbeidsmiljø, er det imidlertid en forutsetning at skolens ledelse samtykker til at tiltakene kan gjennomføres når eleven er på skolen. Det er videre en forutsetning at tiltakene gjennomføres som ledd i tjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven, og at tiltakene gjennomføres av personell fra helse- og omsorgstjenesten.»

Fylkesmannen stiller spørsmål ved om kommunen, ved å si at eleven har behov for opplæring med en person med helse- omsorgsfaglig bakgrunn i et enkeltvedtak om spesialundervisning, innebærer at helse- og omsorgstjenestelovens kapittel 9 vil gjelde.

Utdanningsdirektoratets vurdering

I opplæringsloven er det ikke hjemmel for bruk av tvang og makt. Et enkeltvedtak om spesialundervisning følger av opplæringslovens kapittel 5. Enkeltvedtaket skal blant annet si noe om innhold, omfang, organisering og kompetanse. Det kan være aktuelt at den som hjelper til i opplæringen er en person med helse -og omsorgsfaglig kompetanse. Så lenge dette er en del av spesialundervisningen, og fremgår av enkeltvedtaket om spesialundervisning, er det opplæringslovens bestemmelser som gjelder, f.eks. opplæringsloven § 10-11. Bruk av tvang og makt kan ikke hjemles i opplæringsloven kapittel 5.

Rundskrivet fra Helsedirektoratet omfatter tiltak som gjennomføres som ledd i tjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven. Personell som utfører tjenester med hjemmel i helse- og omsorgstjenesteloven vil ikke være omfattet av opplæringsloven § 10-11. I forarbeidene til § 10-11 (Prop. 129 L (2012-2013)) er det presisert at bestemmelsen ikke gjelder for personale i skolen som ivaretar oppgaver utenfor opplæringen.

Postadresse: Postboks 9359 Grønland, 0135 OSLO	Telefon: +47 23 30 12 00	E-post: post@utdanningsdirektoratet.no	Bankgiro: 7694 05 10879
Besøksadresser: Schweigaards gate 15 B, Oslo Britveien 4, Molde Parkgata 36, Hamar	Telefaks: +47 23 30 12 99	Internett: www.utdanningsdirektoratet.no Org.nr.: NO 970 018 131	IBAN: NO8876940510879 BIC/SWIFT DNBANOKK

Vennlig hilsen

Cathrine Børnes
avdelingsdirektør

Marianne Føyn Berge
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent